

Motstånd bortom position och perspektiv - Karen Barad

Vi är inte placerade i världen. Vi innehar inte bara en position i världen. Vi har inte heller en position i ett maktsystem. Vi är snarare intrasslade och sammanflätade. I denna text tar jag upp [Karen Barads](#) alternativ till att utgå från position och perspektiv.

Att utgå från individen, eller från den subjektiva upplevelsen är vanligt inom liberal filosofi och subjektfilosofi. Ibland förstås företeelser som individers samlade ageranden. Ibland ställs individen istället utanför verkligheten eller utanför världen. Världen reduceras då till individens upplevelse av verkligheten. Vi kan kalla detta för perspektivism.

Dualismen mellan individ och verklighet överförs ibland till skolan och verkligheten, eller till vetenskapen och verkligheten, eller till massmedia och verkligheten. Det finns även feministiska, postkoloniala och socialistiska teorier som individualiserar världen utifrån perspektiv och position.

Position, situering och perspektiv

Position kan handla om position i över- och underordning: maktposition, offerposition, motståndsposition. Position eller situering blir direkt kopplad till makt.

Position kan också handla om kontext. I vilket sammanhang är förtryckta eller motståndsgupper placerade?

I queer och feminism finns en lång tradition av att analysera kroppens plats och kroppens position.

Relationen position och kontext kopplas gärna till *perspektiv*. Flera feminister och postkoloniala teoretiker lyfter fram osynliggjorda eller tystade perspektiv.

Samagerande som solidaritet snarare än avslöja

makten

Ibland skapas en paranoid föreställning om att det finns en dold verklighet därute som vi bara kan "av-slöja" genom att se via olika perspektiv. Med dålig göteborgshumor skulle jag kunna säga att Karen Barad har ett annat *perspektiv*. Men skämtet blir givetvis tokigt. Karen Barads feminism utgår inte från hennes, kvinnornas eller de förtrycktas perspektiv. Hennes queermaterialism är alltså inte ett queerperspektiv (bland andra perspektiv). Hennes feminism är inte ett feministiskt perspektiv (bland andra perspektiv). Hennes teorier kan alltså inte reduceras till henne, till kollektiv, till egenskap, till intresse eller till plats och position.

Karen Barads feminism och hennes queermaterialism är inte hennes. De är istället hennes samagerande med andra ageranden runt om i världen. Hennes teorier är direkt med och ändrar i olika fenomen. Och andras ageranden är med och ändrar på hennes queermaterialism. Den är därmed vare sig statisk eller ens underordnad Karen Barad. Hon är med och agerar. Men hennes böcker agerar också. Och tryckpressar och bibliotek blandar sig i. Och vårt läsande i, eller om, böckerna agerar med henne.

Begrepp som praxis och direkt solidaritet ligger närmare "hennes" feminism än ett fokus på att "avslöja makten", eller ett fokus på att "förstå" genom att lyfta fram olika perspektiv.

Motstånd bortom plats och perspektiv

Samageranden begränsas inte av platser, kroppar, kontexter, positioner eller perspektiv. Medagerande bryter snarare med *enskilda* kroppar, handlingar, positioner och perspektiv.

"Bodies are not situated *in* the world; they are part *of* the world. Objectivity can't be a matter of seeing from somewhere, as opposed to the view from nowhere (objectivism) or everywhere (relativism), if being situated in the world means occupying particular coordinates in space and time, in culture and history." [1]

Det är inte så att vi finns i världen. Vi har inte en position i världen. Vi är del av världen.

Varje motståndshandling är lika verklig som det förtryck eller våld motståndet försöker krossa och tränga bort. Det blir därmed en förminskning att förstå motstånd som ett försök att påverka verkligheten.

Per Herngren

2012-10-08, version 0.1.1

Referens

Karen Barad, *Meeting the Universe Halfway Quantum physics and the entanglement of matter and meaning*, London: Duke University Press, 2007.

Per Herngrens [texter om Karen Barad](#).

Fotnot

[1] Karen Barad, *Meeting the Universe Halfway Quantum physics and the entanglement of matter and meaning*, London: Duke University Press, 2007, p 376.

Motstånd flätar ihop platser och skapar utrymme - Karen Barad

Motstånd flätar alltid samman. Motstånd flätar ihop med motpart, med andra organisationer, med saker och ting, och med platser.

I denna [text om Karen Barads](#) teori om rumslighet undersöker jag hur platser och utrymme blir till i motstånd. Och hur platser blir olydiga, hur platser gör motstånd.

Intra-aktion

Karen Barad kallar en sammanflätning av samagerande för fenomen eller intra-aktion: "*phenomena are the ontological inseparability/entanglement of intra-*

acting 'agencies'."[1]

Det är alltså inte så att bara människor och organisationer agerar. Även saker och platser agerar. Med varandra, och med oss.

Motstånd är med Barads begrepp intra-aktion. Och intra-aktion kan aldrig utföras bara på en enstaka plats. Motstånd är aldrig inlåst eller bunden av en viss kontext.

Motstånd flätar snarare samman olika kontexter.

"Neither are we simply located at particular places in the world; rather, we are part of the world in its ongoing intra-activity."[2]

Motstånd agerar ihop med fabriker, kontor, garage, bunkrar ...

Att göra motstånd är att vara med och få olika plaster att agera tillsammans. Och att vara med och få andra platser att inte agera tillsammans.

Det är inte så att platserna är passiva. Platser agerar ihop med motståndet. Platser sätter fart på motståndet. Platserna förmår motståndet att agera.

Platserna gör motstånd.

Vad eller vem som är subjekt och objekt är inte förutbestämt. Det växlar. Eller så är man både och, samtidigt[3].

Att bli subjekt, att bli aktör, är inte en egenskap hos något eller någon. Det uppstår i agerandet. Det är att agera tillsammans: "agency is a matter of intra-acting; it is an enactment, not something that someone or something has."[4]

Motståndet blir motstånd genom att göra motstånd. En plats tar plats genom att ta plats. Plats är mer verb än substantiv.

Materia materialiserar, agerar, tar plats: "matter does not refer to a fixed substance; rather, matter is substance in its intra-active becoming – not a thing but a doing, ... agency. Matter is a stabilizing and destabilizing process of iterative intra-activity."[5]

Intra-aktion utförs inte på en plats. Intra-aktion är inte att påverka en plats eller en sak. Det är alltid medagerande. Att medagera med platser. Och platser medagerar med varandra.

Motstånd skapar utrymme

Platser som flätar sig samman skapar utrymme. Utrymme, rumslighet produceras genom att platser skapar utrymme mellan varandra. Och utrymme, rumslighet, är med och flätar ihop olika platser.

Rumslighet är mer intra-agerande än egenskap.

Motstånd skapar utrymme. Detta utrymme tränger undan och ersätter andra maktordningar. Genom att vara med och foga ihop platser tränger motståndet undan makt och härskande.

Motstånd tränger alltid undan. Gör saker omöjliga.

Motstånd inkluderar alltid. Gör saker möjliga.

Intra-aktion bemäktigar, drar med och stänger ute: "intra-actions are constraining but not determining. ... new possibilities open up as others that might have been possible are now excluded"[6].

Makt och motstånd agerar jämlikt

Makt är inte överordnad motståndet. Motstånd är jämlikt med makt. Och makt är jämlikt med motstånd. Motstånd producerar och ger utrymme till makt, lydnad, bemäktigande, förmåga.

Precis som makt alltid producerar motstånd. Makt ger alltid utrymme för motstånd. Makt har alltid rum för motstånd.

Motstånd är motståndskraft. Motstånd är en förmågas förmåga att skapa utrymme. Motståndskraft är platsers förmåga att fortsätta att ta plats.

Per Herngren

2012-10-22, version 0.1.1

Referens

Karen Barad, *Meeting the Universe Halfway Quantum physics and the entanglement of matter and meaning*, London: Duke University Press, 2007.

Per Herngrens [texter om Karen Barad](#).

Fotnoter

[1] Karen Barad, *Meeting the Universe Halfway Quantum physics and the entanglement of matter and meaning*, London: Duke University Press, 2007, p 139.

[2] Karen Barad, *Meeting the Universe Halfway Quantum physics and the entanglement of matter and meaning*, London: Duke University Press, 2007, p 184.

[3] Aktör och objekt ska dock inte reduceras till samma sak.

[4] Karen Barad, *Meeting the Universe Halfway Quantum physics and the entanglement of matter and meaning*, London: Duke University Press, 2007, p 178.

[5] Karen Barad, *Meeting the Universe Halfway Quantum physics and the entanglement of matter and meaning*, London: Duke University Press, 2007, p 336.

[6] Karen Barad, *Meeting the Universe Halfway Quantum physics and the entanglement of matter and meaning*, London: Duke University Press, 2007, p 234.

Makt flockar sig

Makt skapar utrymme genom att flocka sig. Makt blir inte större. Makt blir fler.

Flockar är relationer, något som sker mellan. Och relationer är aldrig solida. En flock av bufflar och hjortar kan dra till sig en flock med kohäger. Flockar ger gärna utrymme till varandra. På samma plats. Organisationer och maktpyramider föreställs istället fungera som solida stenkolosser, de skulle inte kunna existera på samma plats. Till skillnad mot stenbumlingar genererar flockar öppningar och mellanrum. Mellanrum där det ibland ges möjlighet att klämma sig fram.

När stater och diktatoriska företag myllrar fram trampar de upp utrymme som även kan användas för befrielse. Makt öppnar upp för motstånd, lydnad öppnar upp för olydnad. Makt fungerar på så sätt som motsatsen till våld och tvång.

Även motstånd trampar upp utrymme för makt. Olydnad gör lydnad möjligt.

Makt skapar mellanrum

Ifall en ordning dominerar så måste det existera andra ordningar att dominera över. På samma plats.

Ifall makt och befrielse flockar sig får vi överge föreställningen om befrielse som något som sker i en avlägsen framtid då *Systemet* till slut har krossats. Befrielser blir istället till genom att börja hänga med varandra, när vi söker efter vatten tillsammans.

Befrielse är inte likhet eller enhet. Det är ständigt skapande av skillnad. Flockar av revolutioner och befrielser blandar sig med varandra. De trängs. De tar plats och ibland tränger en befrielse undan en annan befrielse. Men det kan också hända att befrielser söker sig till varandra, samverkar och tränger undan gamla etablerade ordningar.

Jämlig fördelning av makt och resurser kan tränga undan och ersätta en orättvis ordning. Det kan ske i ett kvarter eller i ett arbetslag. När det börjar fungera tillräckligt väl smittar metoden för jämlikhet av sig och så börjar rättvisare ordningar återskapas på andra platser. Men det är aldrig den stora Jämlikheten som tar över. Jämlikheten får liv genom att sätta sig i våra kroppar, i våra linnen och skjortor, i sättet att prata med varandra, i hur vi samarbetar och samtalar, i hur vi tar beslut tillsammans. Motstånd och demokrati lever genom att flockas.

Per Herngren

2015 02 07, version 0.1.2

Texten är utkast för boken *Mode och motstånd* av Otto von Busch och Per Herngren (Korpen, 2016).